

Lieta C-222/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 27. maijs

Iesniedzējtiesa:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 15. maijs

Prasītājs:

OC

Atbildētāja:

Bundesrepublik Deutschland

Pamatlietas priekšmets

Pasažieru datu nosūtīšanas pieļaujamība

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai LESD 21. pants un 67. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts valsts tiesiskais regulējums, kurā, piemērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/681 (2016. gada 27. aprīlis) par [pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu] teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem (OV ES, 4.5.2016., L 119, 132. lpp.; turpmāk tekstā – “PDR direktīva”) 2. panta 1. punktā noteikto izņēmuma klauzulu, arī attiecībā uz Eiropas Savienības iekšējiem lidojumiem ir paredzēts, ka gaisa

transporta uzņēmumiem ir jānosūta apjomīgi datu reģistri par visiem pasažieriem bez izņēmuma attiecīgo dalībvalstu izveidotajām pasažieru informācijas nodaļām, kurās tie, izņemot lidojuma rezervāciju, tiek nepamatoti glabāti un izmantoti salīdzināšanai ar datu bāzēm un paraugiem, un pēc tam tie ir jāuzglabā (šajā gadījumā – 2017. gada 6. jūnija *Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie [EU] 2016/681* [Likuma par pasažieru datu apstrādi, ar ko īsteno Direktīvu [ES] 2016/680], [BGBl. I, 1484. lpp.] 2. panta 3. punkts, kurā grozījumi izdarīti ar 2017. gada 6. jūnija likuma [BGBl. I, 1484. lpp.] 2. pantu; turpmāk tekstā – “*FlugDaG*”)?

- 2) Vai no Hartas 7. un 8. panta izriet, ka valsts transponējošajā tiesiskajā regulējumā (šajā gadījumā – *FlugDaG* 4. panta 1. punkts), kas attiecas uz PDR direktīvas 3. panta 9. punktu, skatot to kopsakarā ar tās II pielikumu, izsmēloši un konkrēti ir jānoskaita valsts attiecīgās krimināltiesību normas, uz kurām attiecas PDR direktīvā paredzētie noziedzīgie nodarījumi?
- 3) Vai Hartas 7. un 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts dalībvalsts tiesiskais regulējums (šajā gadījumā – *FlugDaG* 6. panta 4. punkts), kurā attiecīgās dalībvalsts iestādēm, ciktāl tās veic kriminālvajāšanas funkcijas, ir atļauts apstrādāt nosūtītos PDR datus citos nolūkos, nevis teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem, ja izlūkdati, ietverot arī papildu informāciju, pamato aizdomas par citu konkrētu noziedzīgu nodarījumu?
- 4) Vai PDR direktīvas 2. panta 1. punktā paredzētā izņēmuma klauzula, ar kuru tiek pieļauts valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru PDR direktīva ir jāpiemēro arī Eiropas Savienības iekšējiem lidojumiem (šajā gadījumā – *FlugDaG* 2. panta 3. punkts), un kas nozīmē, ka PDR dati Savienības iekšienē tiek uzskaitīti divkārti (PDR datus vāc izlidošanas un galamērķa valsts), ir saderīga ar Hartas 7. un 8. pantu, ņemot vērā datu minimizēšanas principu?
- 5) Gadījumā, ja PDR direktīva nav pretrunā augstāka juridiska spēka tiesību normām (skat. *VG Wiesbaden* [Vīsbādenes administratīvās tiesas] 2020. gada 13. maija nolēmumu Nr. 6 K 805/19.WI) un tādējādi ir piemērojama:
 - a) Vai PDR direktīvas 7. panta 4. un 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts dalībvalsts tiesiskais regulējums (šajā gadījumā – *FlugDaG* 6. panta 4. punkts), kurā attiecīgās dalībvalsts iestādēm, ciktāl tās veic kriminālvajāšanas funkcijas, ir atļauts apstrādāt nosūtītos PDR datus citos nolūkos, nevis teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem, ja izlūkdati, ņemot vērā arī papildu informāciju, pamato aizdomas par citu konkrētu noziedzīgu nodarījumu (tā saucamā pierādījumu uziešana)?

- b) Vai dalībvalsts prakse iekļaut iestādi (šajā gadījumā – *Bundesamt für Verfassungsschutz* [Federālais Konstitūcijas aizsardzības birojs]) kompetento iestāžu sarakstā saskaņā ar PDR direktīvas 7. panta 1. punktu, kurai saskaņā ar valsts tiesībām (šajā gadījumā – *Gesetz über die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder in Angelegenheiten des Verfassungsschutzes und das Bundesamt für Verfassungsschutz* [Likuma par federācijas un federālo zemju sadarbību konstitūcijas aizsardzības jomā un par Federālo Konstitūcijas aizsardzības biroju] 5. panta 1. punkts, skatot to kopsakarā ar 3. panta 1. punktu) nav policijas pilnvaru, pamatojoties uz valsts tiesību aktos prasīto pilnvaru nošķiršanu, ir saderīga ar PDR direktīvas 7. panta 2. punktu?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Savienības Pamattiesību harta (turpmāk tekstā – “Harta”), 7., 8. un 52. pants

LESD 21. un 67. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/681 (2016. gada 27. aprīlis) par pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem (OV 2016, L 119, 132. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2016, L 77, 1. lpp.)

Atbilstošās valsts tiesību normas

Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/681 [Likums par pasažieru datu apstrādi, ar ko īsteno Direktīvu (ES) 2016/680] (turpmāk tekstā – “*FlugDaG*”)

Gesetz über die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder in Angelegenheiten des Verfassungsschutzes und über das Bundesamt für Verfassungsschutz [Likums par valsts un federālo zemju sadarbību konstitūcijas aizsardzības jomā un par Federālo Konstitūcijas aizsardzības biroju (turpmāk tekstā – “*BVerfSchG*”), 3., 5. un 8. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2017. gada 10. jūnijā stājās spēkā *FlugDaG*, ar kuru Vācijas tiesībās tika transponēta Direktīva 2016/681. Ar šo direktīvu tiek reglamentēta PDR datu nosūtīšana saistībā ar lidojumiem no Eiropas Savienības dalībvalstīm uz trešajām valstīm un no trešajām valstīm uz Savienības dalībvalstīm, kā arī šo datu apstrāde.
- 2 Direktīvas 2016/681 4. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums izveidot tā saucamās pasažieru informācijas nodaļas, kas ir atbildīgas par PDR datu vākšanu no gaisa pārvadātājiem, par šo datu glabāšanu, apstrādi un nosūtīšanu kompetentajām iestādēm, kā arī par pašu PDR datu un to apstrādes rezultātu apmaiņu. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 8. pantu, skatot to kopsakarā ar tās I pielikumu, dalībvalstīm visiem gaisa pārvadātājiem ir jānosaka pienākums nosūtīt noteiktu PDR datu reģistru tās dalībvalsts pasažieru informācijas nodaļām, kuras teritorijā attiecīgie lidojumi ielido vai no kuras tie izlido. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 9. pantu dalībvalstis var savstarpēji pieprasīt un savā starpā nosūtīt PDR datus. Ievērojot direktīvas 11. pantā paredzētos nosacījumus, ir iespējama arī datu reģistru nosūtīšana uz trešajām valstīm. Direktīvas 6. pantā ir reglamentēta datu apstrāde, kas tostarp ir jāveic, automātiski tos salīdzinot ar datubāzēm un iepriekš noteiktiem kritērijiem (*FlugDaG* apzīmēti kā “paraugi”).
- 3 Prasītājs ir Itālijas pilsonis, kas dzīvo Briselē (Beļģija). 2019. gada 2. novembrī viņš lidoja no Briseles uz Berlīni (Vācija) un 2019. gada 5. novembrī no Berlīnes uz Briseli. Viņš lūdz konstatēt, ka viņa lidojumu datu apstrāde ir bijusi prettiesiska, kā arī šo datu dzēšanu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 4 Pamatlietas atrisinājums ir atkarīgs no tā, vai Direktīva 2016/681 pilnībā vai daļēji ir pretrunā LESD vai Hartai. Šajā gadījumā *FlugDaG* kā transponēšanas likums nebūtu piemērojams, līdz ar to strīdīgo datu apstrāde būtu prettiesiska un pastāvētu prasītāja tiesības uz dzēšanu.

Par pirmo jautājumu: pārvietošanās brīvība atbilstoši LESD 21. pantam

- 5 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 1. panta 1. punktu gaisa transporta uzņēmumiem ir pienākums par katru ES ārējo lidojumu nosūtīt bez izņēmuma visu pasažieru PDR datus dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām, kurās šie dati tiek automātiski apstrādāti un piecus gadus uzglabāti. Šīs direktīvas 2. panta 1. punktā ir ietverta izņēmuma klauzula, kas ļauj dalībvalstīm piemērot šo direktīvu arī ES iekšējiem lidojumiem. Šādā gadījumā saskaņā ar direktīvas 2. panta 2. punktu visus direktīvas noteikumus ES iekšējiem lidojumiem piemēro tā, it kā tie būtu ES ārējie lidojumi.
- 6 Vācija ir izmantojusi šo iespēju *FlugDaG* 2. panta 3. punktā. Saskaņā ar šo tiesību normu PDR dati ir jānosūta par visiem komerciālajiem, čartera un privātajiem lidojumiem, kuriem nav militāri nolūki un kuri izlido no Vācijas Federatīvās

Republikas un ielido citā valstī vai izlido no citas valsts un ielido Vācijas Federatīvajā Republikā, vai veic starposēšanos. Šajā ziņā saskaņā ar Vācijas tiesībām uz visiem ES iekšējiem lidojumiem un lidojumiem uz un no Vācijas attiecas tās pašas tiesību normas kā tās, ko piemēro ES ārējiem lidojumiem.

- 7 Lai veiktu datu apstrādi nav nepieciešams noteikts iemesls, piemēram, konkrētas norādes par saistību ar starptautisko terorismu vai organizēto noziedzību. Tādējādi īsā laika posmā tiek apstrādāti un uzglabāti simtiem triljonu datu reģistru. Tādēļ pasažieru datu reģistru “datu saglabāšana” acīmredzamā veidā attiecas uz ļoti lielas visas Eiropas iedzīvotāju daļas pamattiesībām.
- 8 Nosūtāmie datu reģistri, kas noteikti *FlugDaG* 2. panta 2. punktā, ir ļoti apjomīgi un papildus pasažieru vārdiem, uzvārdiem un adresei, kā arī visam ceļojuma maršrutam ietver arī informāciju par viņu bagāžu, ar viņiem kopā ceļojošajiem ceļotājiem, visa veida maksājumu informāciju, kā arī konkrētāk nedefinētas “vispārīgas piezīmes”. Šo datu kopums ļauj izdarīt ļoti precīzus secinājumus par datu subjektu privāto dzīvi un komerciālo darbību. Proti, no tiem izriet, kas, kad, kā pavadībā, uz kurieni ir ceļojis, kādu maksāšanas līdzekli šajā sakarā ir izmantojis un kāda kontaktinformācija ir tikusi norādīta, un tas, vai attiecīgā persona ir ceļojusi ar rokas vai reģistrējamo bagāžu. Laukā ar brīvi ievadāmu tekstu “vispārīgas piezīmes” var tikt norādīti arī citi dati, kuru apjoms ir pilnībā neskaidrs.
- 9 Iesniedzējtiesa uzskata, ka PDR datu apstrāde un uzglabāšana ir salīdzināma ar datu saglabāšanu telekomunikāciju jomā. Attiecībā uz to Tiesa ir norādījusi, ka tā ir ļoti plaša un īpaši būtiska iejaukšanās Hartas 7. un 8. pantā noteiktajā. Tas tādēļ, ka masveida, bez pamatojuma apjomīgu datu reģistru saglabāšana, kas ļauj izdarīt secinājumus par datu subjektu privāto dzīvi un komerciālo darbību, ir piemērota radīt sajūtu, ka viņu privātā dzīve tiek pastāvīgi uzraudzīta (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c., C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 37. punkts).
- 10 Jau šajā pirmajā tiesvedībā, kas attiecās uz datu saglabāšanu, iesniedzējtiesa – *High Court* [Augstā tiesa] (Īrija) bija izvirzījusi jautājumu par Direktīvas 2006/24/EK saderību ar LESD 21. pantā nostiprinātajām pilsoņu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c., C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 18. punkts). Tā kā Tiesa jau bija atzinusi direktīvu par spēkā neesošu Hartas 7. un 8. panta pārkāpuma dēļ, tā neatbildēja uz *High Court* uzdoto prejudiciālo jautājumu par LESD 21. pantu (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c., C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 72. punkts).
- 11 Par labu tam, ka apjomīgā PDR datu apstrāde rada iejaukšanos LESD 21. pantā noteiktajā, liecina tas, ka tā datu subjektiem var izraisīt sajūtu par uzraudzīšanu. Ar pasažieru datu apstrādi gan netiek liegta vai tieši ierobežota uzturēšanās vai pārvietošanās dalībvalstu teritorijā. Tomēr Tiesas judikatūrā ir atzīts, ka arī tikai netiešiem LESD 21. panta ierobežojumiem ir jābūt attaisnojamiem (skat.

spriedumus, 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit un Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 47. punkts, kā arī 2016. gada 2. jūnijs, *Bogendorff von Wolfersdorff*, C-438/14, EU:C:2016:401, 37. punkts). Jāuzskata, ka pastāvīgas valsts uzraudzības sajūta daudzus pilsoņus mudinās viņus neizmantot vai tikai ierobežoti izmantot savas Savienības pamattiesības, piemēram, tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties. Šajā ziņā pastāv netieša iejaukšanās LESD 21. pantā noteiktajā.

- 12 Iesniedzējtiesai ir nopietnas šaubas, vai šī iejaukšanās ir pamatota. Saskaņā ar Tiesas judikatūru Direktīvā 2016/681 izvirzītais mērķis – cīņa pret terorismu un smagiem noziegumiem, ir gan vispārējo interešu mērķis un tātad leģitīms Savienības mērķis (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 139. punkts). Tomēr pasākumus, kas ierobežo tādu pamatbrīvību kā LESD 21. pantā paredzētā pamatbrīvība, ar objektīviem apsvērumiem var attaisnot tikai tad, ja šie pasākumi ir nepieciešami, lai aizsargātu intereses, ko ar tiem paredzēts nodrošināt, un vienīgi tad, ja šos mērķus nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem (spriedums, 2016. gada 6. septembris, *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 38. punkts).
- 13 Attiecībā uz nepieciešamību ir ļoti apšaubāmi, vai ar pasažieru datu apstrādi saistītā iejaukšanās nevarētu tikt sasniegta ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Iesniedzējtiesa uzskata, ka bez izņēmuma visu pasažieru ļoti apjomīgu datu reģistru vākšana un uzglabāšana piecus gadus, kā arī PDR datu automatizēta salīdzināšana ar datubāzēm un iepriekš noteiktiem kritērijiem (tā saucamajiem paraugiem) nav samērīga ar izvirzīto mērķi.
- 14 Tas tā varētu būt vēl jo vairāk tāpēc, ka saskaņā ar atbildētājas teikto PDR datu apstrāde nav pietiekami efektīva. Atbildētāja ir norādījusi, ka kopš sistēmas aktivizēšanas līdz 2019. gada 19. augustam tā ir kopumā apstrādājusi 31 617 068 pasažieru datu reģistru. Uz šī pamata 514 gadījumos varēja tikt veiksmīgi īstenoti meklēšanas pasākumi. Šajā ziņā tās bija 57 aizturēšanas, 10 atklātas pārbaudes, 66 diskrētas pārbaudes un 381 ziņojums par atrašanās vietu. Taču pārbaudes un ziņojumi par atrašanās vietu ir vienkārši priekšdarbi, kuru tiešais mērķis nav novērst Direktīvā 2016/681 minēto noziedzīgo nodarījumu draudus vai saukt pie atbildības par tiem. Taču iesniedzējtiesa uzskata, ka ar PDR datu apstrādi saistītā iejaukšanās pamattiesībās, lai veiktu šādus priekšdarbus, nav samērīga. Turklāt fakts, ka galu galā paliek 57 faktiskas rīcības gadījumi, rada šaubas par PDR datu apstrādes vispārējo piemērotību Direktīvas 2016/681 mērķu sasniegšanai.
- 15 Papildus ir apšaubāms arī PDR datu apstrādes saderīgums ar LESD 67. panta 2. punktu. Saskaņā ar to Savienībai ir jānodrošina, ka netiek veikta personu kontrole pie iekšējām robežām. Savienības likumdevējs ir ieviesis šo principu, pieņemot Regulu (EK) Nr. 562/2006 (spriedums, 2010. gada 22. jūnijs, *Melki un Abdeli*, C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 66. punkts). Šī Regula tika atcelta pēc Regulas 2016/399 pieņemšanas. Šīs regulas 22. pantā ir noteikts, ka iekšējās robežas var šķērsot jebkurā vietā, un personām – neatkarīgi no viņu valstspiederības – nepiemēro robežpārbaudes. Saskaņā ar Regulas 2016/399 23. pantu robežkontroles neesamība pie iekšējām robežām neietekmē policijas

pilnvaras, ko īsteno kompetentas dalībvalstu iestādes saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, ja vien pilnvaru īstenošana iedarbības ziņā nav līdzvērtīga robežpārbaudēm. Saskaņā ar Regulas Nr. 2016/399 2. panta 11. punktu robežpārbaudes ir pārbaudes, ko veic robežšķērsošanas vietās, lai nodrošinātu, ka personām, tostarp viņu transportlīdzekļiem un mantām, drīkst atļaut ieceļot dalībvalstu teritorijā vai izceļot no tās.

- 16 Iesniedzējtiesa uzskata, ka PDR datu apstrādei ir robežpārbaudēm līdzvērtīga iedarbība. Tas tādēļ, ka tādējādi notiek visu pasažieru un ieinteresēto trešo personu PDR datu automātiska salīdzināšana ar datubāzēm un iepriekš noteiktiem kritērijiem. Tādējādi visas personas, kas ieceļo kādā Eiropas Savienības valstī, ir pakļautas automatizētai pārbaudei, neatkarīgi no tā, vai pastāv pamats aizdomām vai atsevišķā gadījuma īpaši apstākļi. Pamatojoties uz šīm pārbaudēm, personām, kas ir iekļautas, piemēram, meklēšanas sarakstā, var liegt ieceļošanu attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī.
- 17 Turklāt ir jāievēro Tiesas judikatūra attiecībā uz agrākās Regulas Nr. 562/2006 21. panta a) punkta otro teikumu, kas atbilst pašreizējās Regulas 2016/399 23. panta a) punkta otrajam teikumam, saskaņā ar kuru tajā uzskaitītās pazīmes tāpat ir norādes uz robežpārbaudēm līdzvērtīgas iedarbības esamību (spriedums, 2018. gada 13. decembris, *Touring Tours und Travel un Sociedad de transportes*, C-412/17 un C-474/17, EU:C:2018:1005, 54. punkts). Šādas pazīmes vai norādes šajā gadījumā pastāv vismaz tiktāl, ciktāl PDR datu apstrāde ir jāveic, nevis izlases kārtībā, bet gan vispārīgi attiecībā uz visiem pasažieriem. Šī iemesla dēļ apstrāde, vismaz attiecībā uz PDR datu salīdzināšanu ar datubāzēm, nav arī balstīta uz vispārēju policijas informāciju un pieredzi saistībā ar iespējamām sabiedriskās drošības apdraudējumiem, jo tā notiek tieši neatkarīgi no aizdomu esamības.

Par otro jautājumu: noziedzīgu nodarījumu saraksts

- 18 Saskaņā ar *FlugDaG* 4. panta 1. punktu Vācijas pasažieru informācijas nodaļa apstrādā gaisa pārvadātāju nosūtītos PDR datus un tos salīdzina ar datu bāzēm un paraugiem, lai identificētu personas, attiecībā uz kurām pastāv skaidras norādes, ka tās ir izdarījušas vai plāno izdarīt noziedzīgu nodarījumu, kas ir norādīts pievienotajā sarakstā.
- 19 Šī PDR datu apstrāde datu subjektiem, uz kuriem tā attiecas, ir iejaukšanās Hartas 7. un 8. pantā. Tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kas ir garantētas Hartas 7. pantā, attiecas uz visu informāciju, kas skar identificētu vai identificējamu fizisku personu (skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *Volker und Markus Schecke un Eifert*, C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 52. punkts). Turklāt uz *FlugDaG* paredzēto PDR datu apstrādi attiecas arī Hartas 8. pants, jo tā ir personas datu apstrāde šī panta izpratnē un līdz ar to tai katrā ziņā ir jāatbilst no šī panta izrietošajām datu aizsardzības prasībām (skat atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 123. punkts).

- 20 Saskaņā ar Tiesas judikatūru personas datu izpaušana trešajai personai, piemēram, valsts iestādei, ir iejaukšanās Hartas 7. pantā noteiktajās pamattiesībās, lai kāda būtu nosūtītās informācijas vēlāka izmantošana. Tas pats attiecas uz personas datu saglabāšanu, kā arī piekļuvi šiem datiem, lai valsts iestādes varētu tos izmantot. Šajā ziņā nav svarīgi, vai attiecīgā informācija par privāto dzīvi ir vai nav sensitīva, vai tas, ka attiecīgajām personām ir vai nav radītas iespējamās neērtības šīs iejaukšanās dēļ (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 124. punkts). Tas pats attiecas arī uz Hartas 8. pantu, ciktāl runa ir par personas datu apstrādi (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 126. punkts).
- 21 Hartas 7. un 8. pantā noteiktās tiesības gan nav uztveramas kā absolūtas prerogatīvas, bet gan jāaplūko saistībā ar to funkciju sabiedrībā (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 136. punkts). Šo tiesību ierobežošana var būt pilnībā pieņemama, lai sasniegtu vispārējo interešu mērķus. Direktīvā, kas transponēta ar *FlugDaG*, atzītie mērķi – cīņa pret teroristu nodarījumiem un smagiem noziegumiem, ir šādi vispārējo interešu mērķi. Tomēr pamattiesību aizskārumam ir jābūt atbilstošam un nepieciešamam šo mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst izrādīties nesamērīgi šī vārda šaurākā izpratnē. Turklāt atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam visiem Savienības tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 138. punkts).
- 22 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstoši samērīguma principam Savienības iestāžu tiesību aktiem ir jābūt piemērotiem attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt to, kas ir to sasniegšanai atbilstošs un nepieciešams (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland u.c.*, C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 46. punkts). Attiecībā uz pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību ir jānorāda, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai to aizsardzība prasa, lai atkāpes no personas datu aizsardzības un tās ierobežojumi tiktu īstenoti absolūti nepieciešamā ietvaros (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland u.c.*, C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 52. punkts).
- 23 Lai izpildītu šo prasību, tiesiskajā regulējumā, kurā ir ietverta iejaukšanās, ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgā pasākuma apjomu un piemērošanu. Turklāt tajā ir jānosaka minimālas prasības, lai personām, kuru dati tiek nosūtīti, ir pietiekamas garantijas, kas ļauj efektīvi aizsargāt viņu personas datus pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Tiesiskajā regulējumā it īpaši ir jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem nosacījumiem šādu datu apstrādi paredzošs pasākums var tikt veikts, tādējādi nodrošinot, ka iejaukšanās tiek ierobežota ar absolūti nepieciešamo. Šādu garantiju nepieciešamība ir vēl jo svarīgāka, ja personas dati tiek apstrādāti automātiski. Tā tas it īpaši ir gadījumā,

kad runa ir par īpašās sensitīvu personas datu kategorijas aizsardzību (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c., C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 54. un 55. punkts).

- 24 *FlugDaG* 4. panta 1. punktā ietvertajā noziedzīgu nodarījumu sarakstā cita starpā ir norādīts uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas atbilst kādam no Direktīvas 2016/681 II pielikumā uzskaitītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem un par kuriem var piemērot brīvības atņemšanas sodu, kura maksimālais ilgums ir vismaz trīs gadi (*FlugDaG* 4. panta 1. punkta 6) apakšpunkts).
- 25 Tādējādi *FlugDaG* 4. panta 1. punkta 6. apakšpunktā ir atsauce nevis uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti valsts kriminālkodeksā (*StGB*), bet gan tikai uz noziedzīgiem nodarījumiem, kuriem nav ekvivalenta Vācijas krimināltiesībās. Direktīvas 2016/681 II pielikumā ir tādi jēdzieni kā, piemēram, korupcija (6. punkts), datornoziedzība/kibernetnoziedzība (9. punkts) vai noziegumi pret vidi (10. punkts). Šie nodarījumi neietilpst *StGB* paredzētajos noziedzīgajos nodarījumos. Tajā, piemēram, nav tāds noziedzīgs nodarījums kā “korupcija”. Korupcija ir drīzāk vispārīgs jēdziens lielam iespējamo noziedzīgu nodarījumu skaitam. Tādējādi Vācijas iestādēm un it īpaši datu subjektiem nav skaidri definēts, uz kuriem noziedzīgiem nodarījumiem attiecas šis tiesiskais regulējums. Tas pats attiecas uz jēdzieniem kibernetnoziedzība un noziegumi pret vidi. Šajā ziņā vienkārša atsauce uz Direktīvas 2016/681 II pielikumu *FlugDaG* 4. panta 1. punkta 6. apakšpunktā rada ļoti būtisku *FlugDaG* neprecizitāti.
- 26 Līdz ar to *FlugDaG* 4. panta 1. punkts neatbilst prasībai par skaidriem un precīziem noteikumiem, kas reglamentē attiecīgā pasākuma apjomu un piemērošanu (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 141. punkts). Iesniedzējtiesa uzskata, ka šajā ziņā drīzāk būtu nepieciešams atsevišķs un izsmelošs noziedzīgu nodarījumu saraksts, kurā ir konkrēti uzskaitītas atbilstošās valsts krimināltiesību normas, lai nodrošinātu skaidrību par *FlugDaG* piemērošanas jomu gan (potenciālajiem) datu subjektiem, gan valsts iestādēm.

Par trešo jautājumu: nolūka maiņa atbilstoši Hartai

- 27 Saskaņā ar *FlugDaG* 6. panta 4. punktu *FlugDaG* 6. panta 1. punktā minētajām valsts iestādēm, lai veiktu *FlugDaG* 4. panta 1. punktā paredzētos uzdevumus (terorisma un smagu noziegumu novēršana un saukšana pie atbildības par tiem), ir tiesības apstrādāt tām nosūtītos PDR datus arī citos nolūkos, ciktāl šīs iestādes veic kriminālvajāšanas funkcijas un izlūkdati, ietverot arī papildu informāciju, pamato aizdomas par noteiktu citu noziedzīgu nodarījumu (tā saucamā pierādījumu uziešana). Tādējādi *FlugDaG* 6. panta 4. punkts ir izņēmums no *FlugDaG* 6. panta 3. punktā paredzētā standarta gadījuma, saskaņā ar kuru nosūtītie dati drīkst tikt apstrādāti tikai tajos nolūkos, kādos tie tika nosūtīti, un rada nenoteiktu skaitu izmaiņas nolūkos.
- 28 Šī tiesiskā regulējuma atbilstība Savienības tiesībām ir apstrīdama. Jau direktīvas 3. panta 9. punktā minētais kritērijs, lai novērtētu, vai pastāv “smagi noziegumi”

(nodarījumi, par kuriem var piemērot brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, kura maksimālais ilgums ir vismaz trīs gadi saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem), ir ļoti pazemināts.

- 29 Taču pat šis jau pazeminātais kritērijs tiek pilnībā atcelts ar *FlugDaG* 6. panta 4. punktu. Saskaņā ar to PDR datus vajadzētu drīkstēt apstrādāt, ja ir pamatotas aizdomas par “noteiktu citu noziedzīgu nodarījumu”. Attiecībā uz šo citu noziedzīgu nodarījumu netiek izvirzīti nekādi nosacījumi. Saskaņā ar *FlugDaG* 6. panta 4. punkta formulējumu pat par vismaznozīmīgākajiem pārkāpumiem var piemērot sodu, izmantojot PDR datu apstrādi vai no tiem izrietošo informāciju.
- 30 Tādēļ iesniedzējtiesa uzskata, ka attiecīgais tiesiskais regulējums ir nesamērīgs. Šajā gadījumā ierobežošanās pamattiesībās ierobežošana ar absolūti nepieciešamo, kā tas ir prasīts Tiesas judikatūrā, nevar tikt konstatēta. Ar *FlugDaG* 6. panta 4. punktu panāktajai praktiski neierobežotajai PDR datu izmantošanai vairs nav nekāda sakara ar cīņu pret terorismu un smagiem noziegumiem. Tādējādi *FlugDaG* 6. panta 4. punktā paredzētais tiesiskais regulējums ir novirze no Direktīvā 2016/681 izvirzītajiem mērķiem un tos būtiski pārsniedz.

Par ceturto jautājumu: divkārsa uzskaitē

- 31 Ņemot vērā to, ka liels skaits dalībvalstu ir izmantojušas Direktīvas 2016/681 2. panta 1. punktā paredzēto izņēmuma klauzulu (arī Beļģijas Karaliste, kas šajā gadījumā ir iesaistīta kā izlidošanas un galamērķa valsts), ES iekšzemes lidojumos PDR datu reģistri ir jānosūta gan lidojuma izlidošanas valstij, gan galamērķa valstij, kā arī tranzītvalstīm starpnosēšanās gadījumā. Šajā ziņā ES iekšējos lidojumos attiecībā uz katru pasažieri vai ieinteresēto trešo personu notiek vismaz divkārsa PDR datu apstrāde un saglabāšana, šajā gadījumā arī attiecībā uz prasītāju. Arī attiecībā uz lidojumiem, kas izlido no trešajām valstīm vai kuru galamērķis ir trešās valstis un kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm ir starpnosēšanās, šī tiesiskā regulējuma rezultātā notiek vairākkārtēja attiecīgo pasažieru PDR datu vākšana.
- 32 Ņemot vērā datu minimizēšanas principu, tas nav saderīgi ar Hartas 7. un 8. pantu, jo ar PDR datu apstrādi saistītā ierobežošanās šajās Savienības pamattiesībās nav ierobežota ar absolūti nepieciešamo.
- 33 Direktīvā 2016/680 ir nostiprināts datu minimizēšanas princips. Šī direktīva tika pieņemta kopā ar Direktīvu 2016/681, un tās mērķis ir papildināt pēdējo minēto. No Direktīvas 2016/680 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta vispirms izriet, ka personas dati, ņemot vērā nolūkus, kādos tos apstrādā, nevar būt “pārmērīgi”. Šīs Direktīvas 20. panta 1. punktā šis princips ir precizēts tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāparedz, ka datu apstrādes pārzinis īsteno pasākumus, lai efektīvi īstenotu datu aizsardzības principus, piemēram, datu minimizēšanu. Turklāt Direktīvas 2016/680 20. panta 2. punktā ir paredzēts, ka ir jāapstrādā tikai personas dati, kas ir nepieciešami katram konkrētajam apstrādes nolūkam.

- 34 Vairākkārtēja identisku datu apstrāde, ko veic vairākas iestādes, tieši neatbilst datu minimizēšanas principam. Tas tādēļ, ka, pat ja tā attiecas uz vieniem un tiem pašiem PDR datiem, tā padziļina ar pasažieru datu apstrādi saistīto iejaukšanos pamattiesībās. Tas tā ir jau tāpēc vien, ka dati tiek vākti vairākkārt un katras dalībvalsts kompetencē ir pašai noteikt savus kritērijus automatizētajai paraugu salīdzināšanai, skat. Direktīvas 2016/681 6. panta 4. punkta trešo teikumu.

Par piektā jautājuma a) daļu: nolūka maiņa atbilstoši Direktīvai 2016/681

- 35 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 7. panta 4. punktu PDR datus un minēto datu apstrādes rezultātus dalībvalstu kompetentās iestādes var apstrādāt tālāk vienīgi konkrētā nolūkā novērst, atklāt, izmeklēt teroristu nodarījumus vai smagus noziegumus vai saukt pie atbildības par tiem. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 7. panta 5. punktu šīs direktīvas 7. panta 4. punktā noteiktais neskar valstu tiesībaizsardzības vai tiesu iestāžu pilnvaras gadījumos, kad šādai apstrādei sekojošās tiesībaizsardzības darbības gaitā tiek atklāti citi noziedzīgi nodarījumi vai norādes uz tiem.
- 36 Saskaņā ar *FlugDaG* 6. panta 4. punktu *FlugDaG* 6. panta 1. punktā minētajām valsts iestādēm, lai veiktu *FlugDaG* 4. panta 1. punktā paredzētos uzdevumus (terorisma un smagu noziegumu novēršana un saukšana pie atbildības par tiem), ir tiesības apstrādāt tām nosūtītos PDR datus citos nolūkos, ciktāl šīs iestādes veic kriminālvajāšanas funkcijas un izlūkdati, ietverot arī papildu informāciju, pamato aizdomas par noteiktu citu noziedzīgu nodarījumu.
- 37 Gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka *FlugDaG* 6. panta 4. punkts ir saderīgs ar Hartas 7. un 8. pantu (skat. 3. jautājumu), rodas jautājums, vai tas ir saderīgs ar Direktīvas 2016/681 7. panta 4. un 5. punktu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tas tā nav.
- 38 *FlugDaG* 6. panta 4. punktā ir noteikts tiesiskais regulējums, kas pārsniedz Direktīvas 2016/681 7. panta 5. punktā paredzēto. Proti, pēdējā minētajā tiesību normā paredzētais nosacījums, ka šādai apstrādei sekojošās tiesībaizsardzības darbības gaitā ir atklājušies izlūkdati attiecībā uz citiem noziedzīgiem nodarījumiem (tātad tādi, kas nav nedz teroristiski orientēti, nedz smagi noziegumi Direktīvas 2016/681 izpratnē), nav ietverts *FlugDaG* 6. panta 4. punktā. Saskaņā ar tā formulējumu ar to drīzāk tiek tieši pieļauta PDR datu apstrāde citos nolūkos, nevis cīņai pret terorismu un smagiem noziegumiem vai saukšanai pie atbildības par tiem, turklāt ne tikai tad, kad šādi izlūkdati tiek konstatēti pēc PDR datu apstrādes nolūkā apkarot terorismu vai smagus noziegumus, bet gan arī tad, ja tie iegūti no citiem avotiem. Tādējādi ar *FlugDaG* 6. panta 4. punktu tiek pieļauta PDR datu izmantošana citos nolūkos arī tad, ja PDR datu apstrādē kā tādā nav atklāti izlūkdati, kas attiecas uz jau izdarītiem vai paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem. Tas būtiski padziļina iejaukšanos pamattiesībās, ko rada datu apstrāde, kam Direktīvā 2016/681 nav atrodams pamatojums.

Par piektā jautājuma b) daļu: Federālais Konstitūcijas aizsardzības birojs

- 39 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 7. panta 1. punktu katra dalībvalsts pieņem to kompetento iestāžu sarakstu, kuras ir tiesīgas lūgt vai saņemt no pasažieru informācijas nodaļām PDR datus vai minēto datu apstrādes rezultātus, lai pārbaudītu šo informāciju tālāk vai lai veiktu atbilstīgu darbību nolūkā novērst, atklāt, izmeklēt teroristu nodarījumus vai smagus noziegumus un saukt pie atbildības par tiem. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 7. panta 2. punktu šīs direktīvas 7. panta 1. punktā minētās iestādes ir tās iestādes, kuru kompetencē ir teroristu nodarījumu vai smagu noziegumu novēršana, atklāšana, izmeklēšana vai saukšana pie atbildības par tiem.
- 40 Vācijas izveidotajā kompetento iestāžu sarakstā Direktīvas 2016/681 7. panta 1. punkta izpratnē ir 22 iestādes, kuru vidū ir arī Federālais Konstitūcijas aizsardzības birojs (skat. OV 2018, C 194, 1. lpp.). Saskaņā ar *BVerfSchG* 5. panta 1. punktu, skatot to kopsakarā ar 3. panta 1. punktu, Federālā Konstitūcijas aizsardzības biroja uzdevums ir vākt un izvērtēt informāciju, it īpaši par centieniem vērsties pret liberālās demokrātijas sistēmu, darbībām, kas apdraud drošību vai izlūkdienu darbību, kā arī par centieniem apdraudēt Vācijas Federatīvās Republikas ārējās intereses vai centieniem, kas ir vērsti pret starpnacionālās saprašanās ideju.
- 41 Saskaņā ar *BVerfSchG* 8. panta 3. punktu Federālajam Konstitūcijas aizsardzības birojam nav policijas pilnvaru. Tas atspoguļo Federālā Konstitūcijas aizsardzības biroja tīri kā izlūkošanas dienesta raksturu, kuram pašam nav jānovērš draudi, bet kurš papildus valdības un sabiedrības informēšanai darbojas kā palīgstruktūra informācijas iegūšanā, tādējādi dodot iespēju citām iestādēm, it īpaši policijas iestādēm, attiecīgā gadījumā iejaukties. Šajā ziņā *BVerfSchG* 8. panta 3. punkts ir izpausme nošķiršanas pienākumam starp policiju un izlūkdienu dienestiem. Citās dalībvalstīs, piemēram, Francijā, tas tā nav; tur konstitūcijas aizsardzības iestādēm ir piešķirtas policijas pilnvaras.
- 42 Tādējādi ir ļoti apšaubāmi, vai Federālais Konstitūcijas aizsardzības birojs ir iestāde, kuras kompetencē ir teroristu nodarījumu vai smagu noziegumu novēršana, atklāšana, izmeklēšana vai saukšana pie atbildības par tiem Direktīvas 2016/681 7. panta 2. punkta izpratnē. Iesniedzējtiesa uzskata, ka uz šādu iestādi neattiecas Direktīvas 2016/681 7. panta 2. punkts. Tā tas ir it īpaši, ņemot vērā faktu, ka Vācijas policijas iestādes pašas ir iekļautas to iestāžu sarakstā, kuras ir tiesīgas piekļūt datiem saskaņā ar Direktīvas 2016/681 7. panta 1. punktu, līdz ar to nav nepieciešamības paredzēt papildus piekļūšanas iespēju Federālajam Konstitūcijas aizsardzības birojam.